

การมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ของสถานศึกษาในอำเภอควนกาหลง จังหวัดสตูล

The Community Participation in The Conduct of Fundamental
Education by The Educational Institute in
Khuan Kalong District, Satun Province

อนุสรณ์ สองเมือง*

กรรมการที่ปรึกษา

- ดร.สุรธานี บุญญาพิทักษ์
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์จินภา นราคร

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสถานศึกษาในอำเภอควนกาหลง จังหวัดสตูล จำแนกตามตัวแปร คือ เพศ ระดับการศึกษา สถานภาพของตัวแทนชุมชน ขนาดของสถานศึกษา และบริบทของสถานศึกษาตามที่ตั้งของชุมชนและเพื่อประมวลปัญหาอุปสรรค ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสถานศึกษาในอำเภอควนกาหลง จังหวัดสตูล

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า คือ ตัวแทนชุมชน ได้แก่ ปกครองนักเรียน ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่อยู่ในชุมชนที่ตั้งของสถานศึกษา 14 โรงเรียน ในอำเภอควนกาหลง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสตูล ปีการศึกษา 2549 จำนวน 363 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล เป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที การทดสอบเอฟ และการเปรียบเทียบภายหลังเป็นรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe)

ผลการศึกษาค้นคว้า

1. ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในอำเภอควนกาหลง จังหวัดสตูล โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นด้านการตรวจสอบติดตามและการประเมินประสิทธิภาพการใช้จ่ายงบประมาณ และด้านการจัดหลักสูตรสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อย

2. ผลการเปรียบเทียบ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสถานศึกษาในอำเภอควนกาหลง จังหวัดสตูล พบว่า

2.1 ตัวแทนชุมชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่เพศชายจะมีส่วนร่วมมากกว่าเพศหญิง

2.2 ตัวแทนชุมชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา และด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่ตัวแทนชุมชนที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าอนุปริญญา มีส่วนร่วมน้อยกว่าตัวแทนชุมชนที่มีระดับการศึกษาอนุปริญญาขึ้นไป

2.3 ตัวแทนชุมชนที่มีสถานภาพต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่กลุ่มผู้ปกครองมีส่วนร่วมน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ

2.4 สถานศึกษาในอำเภอควนกาหลง จังหวัดสตูล ที่มีขนาดต่างกัน ชุมชนมีส่วนร่วมโดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่ชุมชนมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขนาดใหญ่น้อยกว่าสถานศึกษาขนาดกลางและสถานศึกษาขนาดเล็ก

2.5 สถานศึกษาในอำเภอควนกาหลง จังหวัดสตูล ที่มีบริบทตั้งอยู่ในชุมชนต่างกัน ชุมชนมีส่วนร่วมโดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่ชุมชนพุทธมีส่วนร่วมมากกว่าชุมชนมุสลิม

3. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในอำเภอควนกาหลง จังหวัดสตูล สรุปได้ ดังนี้

3.1 ปัญหาอุปสรรค ประชากรในชุมชนมีฐานะยากจน ขาดแหล่งเงินทุนสนับสนุนสถานศึกษา ขาดการประสานงานระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ผู้ปกครอง ชุมชนไม่มีความรู้และไม่มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร และมองว่าหลักสูตรปัจจุบันเด็กอ่านหนังสือไม่ออก แหล่งเรียนรู้ในชุมชนมีน้อย สถานศึกษาไม่ใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้เกิดประโยชน์ และสถานศึกษาไม่มีการชี้แจงงบประมาณ รายรับ รายจ่ายให้ชุมชนทราบ

3.2 ข้อเสนอแนะ สถานศึกษาควรชี้แจงทำความเข้าใจกับผู้ปกครองถึงบทบาทและหน้าที่ของผู้ปกครองในการปฏิบัติต่อสถานศึกษา ให้ผู้ปกครอง ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ให้มากขึ้น ควรให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร และหลักสูตรต้องสอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่ของชุมชนและท้องถิ่น ควรนำนักเรียนไปศึกษาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนงบประมาณ และต้องชี้แจงรายรับ รายจ่าย ประจำปีให้ชุมชนทราบ

Abstract

The objectives of this research were to study the levels of community participation in the conduct of fundamental education by the educational institutions in Khuan Kalong District, Satun Province, to compare the said levels by the variables of gender, educational level, status of community representative, size of educational institution, and context of educational institution based on community location, and to compile problems and suggestions on the participation referred to.

The sample of the research study consisted of 363 community representatives, namely, students' guardians, community leaders, religious leaders, and representatives of local administration organizations from the communities in which 14 educational institutions were located in the above-stated district, in the 2006 academic year. The data-gathering instrument was a questionnaire. The statistics for the data analysis were percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test, and pair comparison by the Scheffe method afterward.

The research findings were as follows.

1. The said participation was at a moderate level as a whole and on individual aspects, except for the aspect of check and follow-up and assessment of budget expenditure efficiency, and the aspect of the provision of institutional curriculum, where the participation as stated was at a low level.

2. Comparatively by the aforementioned variables, the participation referred to was as follows.

- 2.1 By gender, the said participation by the community representatives as a whole and on individual aspects differed at the .05 level of statistical significance, with the males participating more than the females.

2.2 By educational level, the participation by the community representatives did not differ, except for the aspects of resource amassing and educational investment and of the conduct of community learning process, where there were differences at the .05 level of statistical significance, with the representatives whose levels of education were lower than an associate degree participating less than those with higher levels of education.

2.3 By status, the said participation by the community representatives differed as a whole and in individual aspects at the .05 level of statistical significance, with the group of guardians having less participation than the other groups.

2.4 By size of educational institution, the communities differed in their participation as a whole and in individual aspects at the .05 level of statistical significance, with the communities participating less in large educational institutions than in medium and small educational institutions.

2.5 By context of community, the communities differed in their participation as a whole and in individual aspects at the .05 level of statistical significance, with Buddhist communities participating more than Muslim ones.

3. The problems and suggestions on the participation concerned may be summarized as follows.

3.1 The problems involved the following. The community populations were poor and without funding sources. There was no coordination between the educational institutions and the communities. The students' guardians and the communities were lacking in knowledge and had no participation in curriculum making. The educational institutions failed to utilize the community learning sources. And the educational institutions did not inform the communities on budgets, incomes, and expenditures.

3.2 The following came as suggestions. The educational institutions should keep the guardians informed and well apprised of the guardians' roles and duties in their relationship with the educational institutions. The guardians and the communities should be allowed more participation in various activities. The communities should be given part in curriculum making, and a curriculum should respond to the living condition of a community and locality. Students should be taken to community learning centers and learn from them. The communities should be granted participation in budget planning, and reports should be made to the communities on annual incomes and expenditures.

คำสำคัญ : 1. การมีส่วนร่วม 2. การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ความนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ให้ความสำคัญต่อยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยกำหนดแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนไว้ดังนี้ ให้สถานศึกษาประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครองและชุมชนร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดทำสารของหลักสูตรที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาในชุมชน สังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะที่พึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชนและท้องถิ่น ให้สถานศึกษามีหน้าที่ในการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน ให้มีการระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านงบประมาณ การเงินและทรัพย์สิน ทั้งจากรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ชุมชนท้องถิ่นมาใช้จัดการศึกษา และให้มีระบบการตรวจสอบ ติดตามและประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลการใช้จ่ายงบประมาณการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับหลักการการศึกษา

จากการสรุปปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา พบว่า ยังมีปัญหาและอุปสรรคหลายประการ เช่น การจัดการศึกษาไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่และความต้องการของท้องถิ่น ขาดการระดมสรรพกำลังจากประชาชนในชุมชน โรงเรียนไม่เปิดโอกาสให้เกิดความร่วมมือและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศตูล ได้สรุปความคิดเห็นความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความคาดหวังว่านักเรียนจะต้องเป็นผู้ใฝ่รู้ ใฝ่เรียนเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข ทั้งนี้ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาให้มากขึ้น และส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของสถานศึกษาให้มากขึ้นกว่าเดิมในทุกๆด้าน รวมทั้งมีความคิดเห็นว่านักเรียนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศตูลในปัจจุบัน มีผลการเรียนที่ไม่ได้มาตรฐาน เนื่องจากปัญหาหลายด้านโดยเฉพาะจากสถานศึกษา ปัญหาการสอนของครูและที่สำคัญคือ สาเหตุจากชุมชนและครอบครัวของนักเรียนเอง ประกอบกับสภาพพื้นที่อำเภอควนกาหลง จังหวัดสตูล เป็นพื้นที่ประชากรนับถือศาสนาพุทธและอิสลามในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน การตั้งที่อยู่อาศัยของประชากรมีหมู่บ้านที่ประชากรนับถือศาสนาพุทธ หมู่บ้านที่ประชากรนับถือศาสนาอิสลาม และหมู่บ้านที่ประชากรนับถือศาสนาอิสลามและศาสนาพุทธอยู่ร่วมกัน ซึ่งจากสภาพปัญหาดังกล่าว รวมทั้งความหลากหลายและความแตกต่างในเรื่องของสภาพพื้นที่การตั้งที่อยู่อาศัย ศิลปวัฒนธรรม และศาสนา รวมทั้งการจัดการศึกษาของอำเภอควนกาหลง จังหวัดสตูล จะส่งผลต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

ผู้วิจัยในฐานะเป็นผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสถานศึกษาในอำเภอควนกาหลง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีวิชัย จึงมีความตระหนักในความสำคัญของการมีส่วนร่วมของ ชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานศึกษาในอำเภอควนกาหลง จังหวัดสตูล ซึ่งมีขนาดโรงเรียนแตกต่างกันและตั้งอยู่ใน ชุมชนที่มีบริบททางวัฒนธรรมแตกต่างกันยิ่งทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาในเรื่องการมีส่วนร่วม ของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสถานศึกษาในอำเภอควนกาหลง จังหวัดสตูล สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีวิชัยยิ่งขึ้น เพื่อหาคำตอบว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ของสถานศึกษา ในอำเภอควนกาหลง จังหวัดสตูล เป็นอย่างไรและแตกต่างกันหรือไม่ ภายใต้อุปสรรคที่ต่างกัน ด้านตัวแปรของบุคคล ตัวแทนชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาขั้น พื้นฐาน ขนาดสถานศึกษา และบริบทสถานศึกษาตามที่ตั้งของชุมชน รวมทั้งศึกษาปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะอันควรปรับปรุงแก้ไขอย่างไร อันจะทำให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่จะนำไปสู่การปรับปรุง เปลี่ยนแปลงการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในอำเภอควนกาหลง จังหวัดสตูล ให้มีประสิทธิภาพสูงยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสถานศึกษา ในอำเภอควนกาหลง จังหวัดสตูล
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสถานศึกษา ในอำเภอควนกาหลง จังหวัดสตูล จำแนกตามตัวแปร คือ เพศ ระดับการศึกษา สถานภาพของตัวแทน ชุมชน ขนาดของสถานศึกษา และบริบทของสถานศึกษาตามที่ตั้งของชุมชน
3. เพื่อประมวลปัญหาอุปสรรคข้อเสนอแนะการปรับปรุงการมีส่วนร่วมของชุมชนใน การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสถานศึกษาในอำเภอควนกาหลง จังหวัดสตูล

สมมุติฐานในการวิจัย

1. ตัวแทนชุมชนของสถานศึกษาในอำเภอควนกาหลง ที่มีเพศแตกต่างกันมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแตกต่างกัน
2. ตัวแทนชุมชนของสถานศึกษาในอำเภอควนกาหลง ที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาแตกต่างกัน

3. ตัวแทนชุมชนของสถานศึกษาในอำเภอควนกาหลง ที่มีสถานภาพแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแตกต่างกัน
4. สถานศึกษาในอำเภอควนกาหลงที่มีขนาดแตกต่างกัน ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแตกต่างกัน
5. สถานศึกษาในอำเภอควนกาหลง ที่มีบริบทตั้งอยู่ในชุมชนที่ต่างกัน ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

เก็บตัวอย่างจาก ตัวแทนชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสถานศึกษาในอำเภอควนกาหลง จังหวัดสตูล ได้แก่ผู้ปกครองนักเรียน ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่อยู่ในชุมชนที่ตั้งของสถานศึกษาในอำเภอควนกาหลง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสตูล ปีการศึกษา 2549 จำนวน 363 คน จากประชากรทั้งหมด 4,982 คน ซึ่งกำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยเทียบจากตารางสัดส่วนของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 607 - 610) ต้องใช้กลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำ จำนวน 356 คน จากนั้นผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi - stage random sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 363 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check - list) ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในอำเภอควนกาหลง จังหวัดสตูล ตามแนวทางในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จำนวน 51 ข้อ จำแนกเป็น 4 ด้าน คือ การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา การจัดหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน และการตรวจสอบ ติดตาม และการประเมินประสิทธิภาพการใช้จ่ายงบประมาณ ลักษณะแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) ตามแนวคิดของ ไทเลอร์ ตอนที่ 3 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับปัญหา ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของชุมชน ลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open - ended questionnaire)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ขอนหนังสือรับรองจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนในอำเภอควนกาหลง จังหวัดสตูล จำนวน 14 โรงเรียน เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลสำหรับการวิจัย

3.2 กำหนดให้กลุ่มตัวอย่างส่งแบบสอบถาม หลังจากรับแบบสอบถามไปแล้ว 1 สัปดาห์ ผู้วิจัยไปรับแบบสอบถามจากสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 14 โรงเรียนด้วยตนเอง

3.3 ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืน ตาม วันเวลาที่กำหนด โดยได้รับแบบสอบถามคืนทั้งหมด

4. การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ตอนที่ 1 นำมาจำแนกเป็นกลุ่มตามตัวแปรแล้วหาค่าร้อยละ หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ประเมินระดับการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยใช้เกณฑ์การประเมินของ เบสต์ และนำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำค่าเฉลี่ยไปแปลความหมายโดยเทียบกับเกณฑ์สัมบูรณ์ของการวิเคราะห์ผลการประเมินค่าความคิดเห็น ทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ย ของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้การทดสอบที (t-test) และใช้การทดสอบเอฟ (f-test) และการเปรียบเทียบภายหลังเป็นรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe) แบบสอบถามตอนที่ 3 นำมาวิเคราะห์เนื้อหาและจัดลำดับความถี่ของข้อเสนอแนะ เพื่อใช้ประกอบการอภิปรายผล

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในอำเภอควนกาหลง จังหวัดสตูล โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นด้านการตรวจสอบติดตามและการประเมินประสิทธิภาพการใช้จ่ายงบประมาณ และด้านการจัดหลักสูตรสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อย

2. ผลการเปรียบเทียบ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสถานศึกษาในอำเภอควนกาหลง จังหวัดสตูล พบว่า

2.1 ตัวแทนชุมชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน โดยที่เพศชายจะมีส่วนร่วมมากกว่าเพศหญิง

2.2 ตัวแทนชุมชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา และด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชนแตกต่างกัน โดยที่ตัวแทนชุมชนที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าอนุปริญญา มีส่วนร่วมน้อยกว่าตัวแทนชุมชนที่มีระดับการศึกษาอนุปริญญาขึ้นไป

2.3 ตัวแทนชุมชนที่มีสถานภาพต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน โดยที่กลุ่มผู้ปกครองมีส่วนร่วมน้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ

2.4 สถานศึกษาในอำเภอควนกาหลง จังหวัดสตูล ที่มีขนาดต่างกัน ชุมชนมีส่วนร่วม โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน โดยที่ชุมชนมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขนาดใหญ่กว่าสถานศึกษาขนาดกลางและสถานศึกษาขนาดเล็ก

2.5 สถานศึกษาในอำเภอควนกาหลง จังหวัดสตูล ที่มีบริบทตั้งอยู่ในชุมชนต่างกันชุมชนมีส่วนร่วม โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน โดยที่ชุมชนพุทธมีส่วนร่วมมากกว่าชุมชนมุสลิม

3. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสถานศึกษาในอำเภอควนกาหลง จังหวัดสตูล สรุปได้ ดังนี้

3.1 ปัญหาอุปสรรค ประชากรในชุมชนมีฐานะยากจน ขาดแหล่งเงินทุนสนับสนุนสถานศึกษา ขาดการประสานงานระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ผู้ปกครอง ชุมชนไม่มีความรู้และไม่มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร และมองว่าหลักสูตรปัจจุบันเด็กอ่านหนังสือไม่ออก แหล่งเรียนรู้ในชุมชนมีน้อย สถานศึกษาไม่ใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้เกิดประโยชน์ และสถานศึกษาไม่มีการชี้แจงงบประมาณ รายรับ รายจ่ายให้ชุมชนทราบ

3.2 ข้อเสนอแนะ สถานศึกษาควรชี้แจงทำความเข้าใจกับผู้ปกครองถึงบทบาทและหน้าที่ของผู้ปกครองในการปฏิบัติต่อสถานศึกษาให้ผู้ปกครอง ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ให้มากขึ้น ควรให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร และหลักสูตรต้องสอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่ของชุมชนและท้องถิ่น ควรนำนักเรียนไปศึกษาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนงบประมาณ และต้องชี้แจงรายรับ รายจ่าย ประจำปีให้ชุมชนทราบ

ข้อเสนอแนะของการวิจัย

ข้อเสนอแนะของการวิจัย มีดังนี้

1. ควรส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มากขึ้น เพื่อให้เป็นไปตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านที่ยังมีส่วนร่วมน้อย ได้แก่

1.1 ด้านการจัดหลักสูตรสถานศึกษา ควรส่งเสริมให้ชุมชน ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา ผู้แทนองค์กรส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น

1.2 ด้านการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินประสิทธิภาพการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษา ควรส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษามากขึ้น โดยเฉพาะในด้านการเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการใช้จ่ายงบประมาณของโรงเรียน การรับทราบข้อมูล และมีส่วนร่วมในการประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณของโรงเรียน

1.3 ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ในชุมชน ควรส่งเสริมให้มีการชุมชนมีโอกาสมีส่วนร่วมในการถ่ายทอดความรู้ ให้แก่นักเรียนในโรงเรียนมากขึ้น และนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนรู้ในชุมชน และในโรงเรียน

1.4 ด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในรูปแบบคณะกรรมการจัดกิจกรรม เพื่อระดมทรัพยากรมาพัฒนาโรงเรียนให้มากขึ้น และเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดหาวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้แก่นักเรียน ตลอดจนมีส่วนร่วมในการจัดหาทุนการศึกษา ให้กับนักเรียนในโรงเรียนอีกด้วย

2. ควรส่งเสริมให้ผู้แทนชุมชน ผู้ปกครอง ประชาชนที่เป็นเพศหญิง ได้มีโอกาสเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษามากขึ้น เปิดโอกาสให้เพศหญิงเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของสถานศึกษาอย่างหลากหลาย เพื่อจะได้มุมมองจากเพศหญิงที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางานของโรงเรียน และสนองความต้องการของชุมชน

3. ควรเปิดโอกาสให้ประชาชน ผู้แทนชุมชนทั้งที่จบการศึกษาระดับต่ำกว่าอนุปริญญา หรือสูงกว่า หรือทุกระดับการศึกษาให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษามากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ปกครองชุมชนที่จบการศึกษาต่ำกว่าอนุปริญญาให้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมของสถานศึกษามากขึ้น เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น ปัญหา และข้อเสนอแนะต่าง ๆ ในการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาต่อไป

4. ควรส่งเสริมให้ผู้ปกครองนักเรียน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาให้มากขึ้น ทั้งในด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา การจัดหลักสูตรสถานศึกษา การจัดกระบวนการเรียนรู้ การตรวจสอบ ติดตามประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษา

5. สถานศึกษาขนาดใหญ่ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้มากขึ้น โดยเฉพาะด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา และด้านการตรวจสอบติดตามประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษา

6. ควรส่งเสริมให้ชุมชนมุสลิมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ของสถานศึกษามากขึ้น โดยที่สถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ทั้งในด้านที่เกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณ การจัดหลักสูตรสถานศึกษา การจัดกระบวนการเรียนรู้ในชุมชน และการติดตามตรวจสอบการใช้จ่าย งบประมาณของสถานศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามความต้องการและสภาพ ปัจจุบัน ของสังคมชุมชนต่อไป

7. ควรปรับปรุงการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนให้มีประสิทธิภาพ ยิ่งขึ้น มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่างของสถานศึกษาสู่ชุมชนอย่างสม่ำเสมอ ควรมีการประชุม ผู้ปกครอง ชุมชนอย่างต่อเนื่อง และดำเนินการเผยแพร่ข่าวสารของสถานศึกษาในหลาย ๆ รูปแบบ เพื่อให้การประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับชุมชนมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล สูงสุด และควรส่งเสริมให้สถานศึกษาพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ในชุมชนให้เป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับ ชุมชนและสถานศึกษา สร้างฐานการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาและชุมชน เพื่อเป็นสังคมแห่ง การเรียนรู้สู่สังคมอุดมปัญญาต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการดำเนินการวิจัยในอนาคต

1. ควรศึกษาวิจัยถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชนใน อำเภอควนกาหลงและอำเภออื่น ๆ ในจังหวัดสตูล เพื่อจะได้นำผลการวิจัยไปใช้สำหรับการพัฒนา รูปแบบและส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาต่อไป

2. ควรศึกษาลึกลงไปในรายละเอียดในกรณีของสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จใน การบริหารแบบมีส่วนร่วมในรูปของการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เพื่อจะได้นำผลการวิจัยมา ใช้ในการปรับปรุงรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม และส่งเสริมให้สังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการ จัดการ ศึกษา มากขึ้น

3. ควรศึกษาถึงสภาพปัจจุบันและปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพ ท้องถิ่นชุมชนมากขึ้น

4. ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน ผู้นำท้องถิ่น และผู้นำศาสนาที่มีต่อการจัด การศึกษาของสถานศึกษาในจังหวัดสตูล เพื่อได้นำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนา ส่งเสริมการมี ส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- เขตพื้นที่การศึกษาศตูล. 2548. ระเบียบวาระการประชุมผู้บริหาร สพท. สตูล/ประธานศูนย์เครือข่าย
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศตูล ครั้งที่ 6/2548. (อัดสำเนา)
- ประคอง วรรณสูตร. 2538. สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.
- ไพรัช อรรถกามานนท์ และ มัทนา โชควรวัดนกร. 2545. การส่งเสริมชุมชนและท้องถิ่นในการปฏิรูป
การศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. ภาพการพิมพ์.
- สำนักทะเบียนอำเภอควนกาหลง. 2549. ประวัติความเป็นมา ข้อมูลสำคัญต่าง ๆ ของอำเภอควนกาหลง
จังหวัดสตูล. สตูล : ที่ว่าการอำเภอควนกาหลง. (อัดสำเนา)
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. 2543. ประมวลสาระชุดวิชาสัมมนาปัญหาและแนวโน้มทางการบริหารการศึกษา.
พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี.มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.